

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarohle:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr.
a treia-oră 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Popăci Nr. 15.

Telefon Nr. 15.

Se prenumără și la poște și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază.
Nimeri singuratici à 5 cr. se vând la „Tipografia”, soc pe acțiuni

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Puterea noastră — în noi.

(C). Sânt oameni de bunăcredință, cari își închipuiesc, că recunoștința ce o datorim prietenilor, pentru serviciile aduse de ei cauzei naționale, ne-ar obliga la o capitulare, mai mult sau mai puțin mascată, la o predare de bunăvoie în mâinile lor a intereselor noastre naționale, a sorții noastre înseși.

Această închipuire face onoare sentimentelor lor de recunoștință, dar' nu e conformă nici dreptății, nici intereselor noastre naționale, nici mândriei de care trebuie să fim însușiți la fiecare paș în lupta noastră.

Centrul de atențiune al mișcării naționale noi nu-l putem deplasa fără pericol pentru cauză.

Hotarele în care trebuie să ne mișcăm sânt prescise de dreptul nostru public.

În afară de aceste hotare mișcarea se poate continua, ca un echou, și se poate earăși răsfrânge asupra noastră ca o binefăcătoare încurajare și îmbărbătare.

Dar' deplasând însuși centrul de acțiune, slabim terenul legalității mișcării noastre și-i mărim intensitatea în afară, în detrimentul intensității ce trebuie să o aibă aici, în mijlocul poporului, ale cărui drepturi sânt puse în discuție.

Altmintrelea, cu altă inimă, cu altă căldură, luptăm pentru o hotărâre luată de noi și dictată de nevoile și de sentimentele noastre; altmintrelea, cu altă inimă și cu altă căldură luptăm pentru o hotărâre luată aiurea, de alții și dictată de cine știe ce interese și sentimente străine nouă.

Afară de aceasta, în cazul din urmă, asupra cui cade răspunderea unei acțiuni rele, greșite, pornite din patimă sau din nechișuință?

Suferim ori-ce pentru greșele noastre, dar' e nedrept să suferim pentru greșele altora.

În sfârșit ce ar zice factorii de care trebuie să ținem seamă în acest stat, și ce ar zice lumea întreagă, când s'ar arăta că noi nu sântem în stare să ne pricepem mai bine decât ori-cine interesele, și că alții trebuie să ne conducă cum vor și cum le vine?... Să părăsim această idee nenorocită!

Credința noastră, încă odată, să ne fie în noi, — căci în noi avându-ne credința, vom isbui.

Cauza națională, e altmintrelea, nu aparține nimăruia în parte, ci unui popor întreg.

Nu ne mai găsim în fasa, în care un frunțas al neamului lupta singur, trata și dispunea în numele seu.

Astăzi avem oameni luminați și conștiință de chemarea lor; o pleiadă întreagă de tineri, adăptată la isvoarele științei în țeară și în străinătate, s'a răspândit în popor, trăește în imediata lui atingere, îl luminează și îl însuflețește.

Astăzi poporul însuși e pe deplin lămurit asupra caracterului luptei noastre naționale; el face sacrificii de avere și de libertate și așteaptă dornic momentul când să facă sacrificii și mai mari, de va fi nevoie, pentru triumful cauzei.

E aci o lucrare sănătoasă și statornică de consolidare a forțelor noastre naționale, pe care nu putem să o negligem.

Dorul de muncă lăstește, — în ciuda tuturor măsurilor contrare, — bunul trai; instrucțiunea răspândește tot mai mult și prezentă în forme tot mai clare idealul și aspirațiile noastre naționale.

Acest punct de razim s'e-l desvoltăm, s'e-l întărim în fiecare zi; ideea aceasta să ne urmărească pretutindenea și totdeauna.

Să ne întărim instituțiile naționale, ca prin ele să ridicăm nivelul cultural și intelectual; să ne învățăm copii să fie buni Români înainte de toate; să ridicăm generații întregi de oameni luminați și muncitori; să ne punem toată speranța

în ei, — și să ne umblăm airea după himere nerealizabile, să ne ne facem vișuri copilărești.

Chestia națională se va rezolva prin noi însine la timpul oportun.

Progresele ce le-am realizat pe nesimțite de câteva decenii încoace sânt mai mult decât încurajătoare. Ele ne răsună de toate neplăcerile și contrarietățile ce trebuie să suferim, și ne arată totodată unde am ajunge, dacă nu ni-s'ar pune în cale atâtea obstacole și n'am fi tratați cu atâtea reavoințe.

Urmează oare din cele zise până aci, că trebuie să ne înstrăinăm prietenii și simpatii pe care cauza noastră le deșteaptă?

Nici-decum!

Vorbele noastre atâtea însemnează, că prietenii nu trebuie să ne pună condițiuni imposibile și inadmisibile în schimbul prieteniei lor.

Altmintrelea, noi apreciam la adeverata sa valoare ori-ce manifestare de simpatie pentru cauza noastră și știm, că ea nu poate să ne fie decât folositoare.

Știm însă și aceea, că asemenea manifestări sânt cu atât mai sincere și au cu atât mai mare răsunet, cu cât le merităm mai mult.

Ear' de meritat atunci numai le merităm, când apărăm cu convingere și cu sacrificii o cauză dreaptă și pentru noi sfântă, — și când cauza aceea, fiind a noastră, se găsește în mâinile noastre, ear' nu în mâini străine.

Tutela e pentru minori și pentru interdicții. Ci noi sântem un popor matur, pe care nevoile l-au învățat minte, contrarietățile l-au făcut experient și durerile l-au oțelit puterile.

Nu o derută de un moment poate să ne oprească din cale; nu o debaradă trecătoare poate să ne descurajeze; nu o iluzie deșăartă poate să ne înșele.

E fatal să nu ne fie calea presărată de roze; e fatal, ca momente de zăpăceală să se producă din când în când, după-cum earăși e fatal, ca lucrurile să-s'î reieie mersul lor firesc.

Să ne înălțăm deci inimile, să ne ridicăm încrederea în noi însine, să nu ne uităm un moment datorită de Români, — și vom învinge!

N'a fost cauză dreaptă, care până în cele din urmă să nu isbutească; și de când existăm, ca Români, pe locurile aceste, n'am avut condițiuni mai prielnice pentru izbândă cauzei noastre drepte, decât cele de astăzi, — ori-cât de mult aparentele s'ar pără că dovedesc contrarul, când ținem seamă numai de o anumită împrejurare și nu de întreg lanțul dezvoltării noastre istorice și de toate progresele ce le-am săvârșit până astăzi.

Sibiu, 8 Decembrie n.

Din parlamentul român.

Președinte al camerei a fost ales domnul *Tache Gianni*. Se asigură, că tratările de împăcare între dl. N. Fleva și dl. P. S. Aurelian au avut un rezultat favorabil, și că reînnoțirea disidențelor liberali la stul partidului național-liberal se va face cât de curând. De aci se deduce, că chestiunea Metropolitului *Ghenadie* se va rezolva într'un mod satisfăcător pentru dl. Fleva și partidul seu.

Alianță între Rusia și Austro-

Ungaria. Lui *Alkotmány* i-se scrie din Petersburg, că prin cercurile diplomatice și politice de acolo se vorbește mult despre un contract, care s'ar fi subscris în castelul din *Schönbrunn*, cu ocaziunea vizitei Țarului *Nicolae* la Viena. Se vorbește, că acest contract de alianță secretă s'ar fi legat cu învoirea, ba chiar la intervențiunea împăratului din Germania, și că basat pe principiul „*neintervenițiuni*” are de scop conservarea statu-ului *quo* întru toate, în ce privește *Orientul*. Rusia ar fi declarat, că nu are ce căuta în *Serbia* și ar fi îndrumat pe regele *Alexandru* să-s'î pună toată nădejdea în *Austro-Ungaria*; ear'

față de Bulgaria a promis o ținută neutrală, atunci când *Austro-Ungaria* ar isbui să-s'î întărească poziția și influența asupra Bulgariei. Germania nu poate fi nepăsătoare față de un eventual conflict ce s'ar pute năște între Rusia și *Austro-Ungaria* din politica lor orientală, și de aceea s'î-a dat împăratul Germaniei toate silințele, ca să pună la cale învoirea aceasta secretă, pe care o anunță *Alkotmány*.

Pentru autenticitatea știrii, rămâne firește responsabil deocamdată *Alkotmány*.

Judecătoria supremă administra-

tivă. De al doilea president al supremei judecătoria administrative a fost numit *Ludwig János*, ear' president de senat e numit *Szmrecsányi Jenő*, fost până aci comite-suprem în comitatul *Sáros*. Va se zică: președintele (*Wekerle*) e Neamț; al doilea președinte Neamț, ear' președintele de senat Slovac.

Cam mare secetă în capacități „veritabile maghiare!”

Nou măr de ceartă.

Față cu declarațiunea făcută din partea ministrului român de externe în plin parlament, că adecă *Români* din Macedonia au Metropolit român, — ziarele opoziționale din România vin să ne spună, că Metropolitul *Antim*, care a fost numit din partea Sultanului ca Metropolit macedo-român la Constantinopol, nu ar fi de loc simpatie *Românilor macedoneni*, din care cauză nici printre *Macedoneni* din București numirea lui n'ar fi cauzat bucurie. Se susține adecă, că ar fi *Grec*, mama lui fiind macedo-română, și că n'ar ști nici o vorbă românească, din care cauză va oficia în limba greacă.

Cum rămâne atunci cu declararea ministrului de externe în cameră și senat, că Metropolitul *Antim* a oficiat prima liturgie în limba română?

Alegeri comunale în Bucovina.

Ieri Luni, s'au început alegerile comunale în mai multe suburbii ale capitalei *Cernăuți*. Comitetul național român de acolo a făcut toți pașii necesari, ca să ese învingători candidații partidului național, și spre acest sfârșit a adresat alegătorilor un călduros apel, în care aceștia sânt provocați să voteze numai pentru candidații nominați din partea comitetului, — pentru candidații, cari țin cu sfințenie la pretenșiunile naționale juste ale poporului român din Bucovina.

Căderea cabinetului Sturdza.

București, 22 Nov. v. 1896.

Cabinetul *Sturdza* a căzut. Pentru d-voastre ca și pentru multă lume în afară de hotarele României știrea aceasta va fi făcut efectul unei bombe. Și era natural. Mai ales, că chiar aici, unde se face multă politică militantă, unde lumea mare pătrunde ușor în toate misterele chestiunilor politice, și unde se cunosc repede calitățile și scăderile, Țaria și slăbiciunea unui guvern — chiar și aici este o ferbere din cauza acestei căderi cum rar s'a văzut.

Multă lume credea, că visita împărătească și succesul financiar din anul acesta va fi contribuit să consolideze în chip real situația guvernului. Cu atât mai mare este deci ferberea în toată țeara.

Firește, că lumea politică serioasă, care nu judecă după aparențe, știa de mult, că guvernul dlui *Sturdza* nu va pute să se afirme multă vreme.

Partidul liberal, după o opoziție crâncenă de aproape 8 ani, venise acum 13 luni la putere, fără a fi fost de astă-dată îndestul de preparat pentru-ca să iese cu succes puterea statului în primire. Așa argumentau adversarii partidului liberal.

În curând după intrarea sa în funcțiune, guvernul dlui *Sturdza* trecu printr'o fasă neobișnuită: dl. *Sturdza* a ținut să declare în cameră, că nu poate se lucra împreună cu colegul seu, dl. *Fleva*, atunci ministru de interne. Cearta aceasta între miniștri, în plin parlament, făcuse o impresie penibilă. Dl. *Fleva* fu nevoit să părăsească banca ministerială. De atunci încoace luptele intestine în partidul liberal s'au înăsprit mereu. În acest timp guvernul a ținut să creeze o chestie fatală pentru el: chestiunea „*monachului Ghenadie*”. Acusările, judecata, detronarea și surghiunirea Metropolitului *Ghenadie* s'au făcut în timp de câteva zile, așa că era peste putință ca eventuala vinovăție a Metropolitului să pătrundă în conștiința publică. Toată lumea se revoltase. Nime nu înțelegea rostul acestui act de violență față de Metropolitul-Primat al Țerii-Românești și nimeni nu putea să găsească motive destul de elocvente pentru justificarea acestui scandal ne mai pomenit în biserica română.

Înzădar se căsniau organele guvernului a convinge lumea, că „*monachul Ghenadie*” ar fi hoț, bandit, plastograf și în legături cu asasinul și ocnașul *Mărgăritescu* — lumea din contră se revolta mai mult.

Deodată însă se dovedește până la evidență, că cele mai grave acușări sânt basate pe plastografiile unui pușcăriaș și că sânt absolute invențiuni.

Dl. *Fleva* în acest timp începuse o agitație teribilă în contra guvernului. Tot așa și opoziția conservatoare.

Nu se admitea cu nici un preț, ca membrii sinodului, adversari cunoscuți ai Metropolitului, să aibă dreptul de a acusa și judeca în același timp pe Metropolit și că sentința sinodală să poată avea valoare legală fără consentimentul camerelor și fără iscălitura Regelui.

Agitația a dăinuit vara întreagă. De cu toamnă a luat dimensiuni tot mai mari. Nu mai trecea săptămână fără întruniri și protestări, ear' petițiile la adresa Regelui și a camerelor legiuitoare se ținneau lanț.

În același timp începură încăierările de stradă între petiționari și gendarmi. Însă de sigur nu aceste tumulturi sânt cauza directă a căderii guvernului dlui *Sturdza*.

Se pare, că Regele *Carol* înțelesese demult, că detronarea Metropolitului-Primat al României, în modul în care s'a săvârșit, constituie o pată în istoria contemporană a culturii românești, și că prestigiul statului român ar suferi prea mult, dacă detronarea și surghiunirea Metropolitului ar rămâne fapte împlinite.

Astfel se explică refuzul Regelui de a iscăli sentința sinodului, și mai în urmă împotrivirea Regelui de a se convoca marea colegiu (adunarea comună a camerei și a senatului) pentru alegerea unui nou Metropolit.

Zilele trecute Regele ceru guvernului să dispună a se revizui sentința sinodului, ceea-ce era echivalent cu a cere demisia guvernului, care o și făcuse, ear' Regele însărcină pe dl. *Aurelian* cu formarea noului cabinet.

După două zile de mari dificultăți și sbuciumări noul cabinet s'a format, a depus jurământul și a intrat în funcțiune.

În afară de chestiunea metropolităna mai erau alte cauze, cari au accelerat căderea cabinetului *Sturdza*. Acest cabinet era foarte slabit de lupte intestine, de rivalități și competițiuni de tot felul.

În seara zilei, în care publicul aflase despre demisia guvernului *Sturdza*, tinerimea universitară porni rinduri-rinduri la palat și făcu Regelui o cordială ovatiune, cântând imnul „*Trăiască Regele*”, de aci studenții merseră la rectorul universității, dl. *T. Maiorescu*, ca să-i mul-

țumească pentru energica sa intervenție în contra atacurilor, la cari au fost expuși studenții în chiar sălile de prelegeri, din partea polițiștilor și a „bătătorilor”.

A doua zi după demisia domnului *Sturdza*, mii și mii de cetățeni voiau să facă în fața palatului ovatiuni Regelui, dar' earăși a intervenit poliția și gendarmeria, oprind lumea pe calea Victoriei de a mai înainta. Astfel ear' s'au ivit încăierări și răniri multiple.

Cât pentru guvernul dlui *Aurelian* opiniunea generală este, că nu se va pute menține la afacerile statului, decât cel mult câteva luni.

Dar' evenimentele din urmă au sdruccinat adănc întreg partidul liberal. Deprimarea și descurajarea a cuprins pe toți aderenții sei. Nimeni dintre ei nu credea cu putință, ca dl. *Sturdza*, șeful și sufletul partidului să fie silit a se retrage din fruntea guvernului după nu mai mult de 13 luni.

Firește, că opoziția, conservatorii, junimiștii, fleviștii și grupările democratice iubilează.

Dar' căderea dlui *Sturdza* va face cu putință, ca dl. *Fleva* și amicii sei să se reîntre în rindurile partidului și să înceaze lupta lor în contra guvernului dlui *Aurelian*, mai ales că acesta este hotărât a revizui sentința sinodului, a da Metropolitului titlurile sale arhieriești și a restabil astfel liniștea în opinia publică.

În urma acestei reconciliațiuni a partidului guvernamental cu dl. *Fleva* și cu grupul seu, partidul va isbui, poate, a se consolida din nou, și a se îndruma pe un teren de muncă pacinică și pozitivă pentru binele comun al statului.

În această ordine de idei nu este exclusă posibilitatea, ca partidul liberal să se afirme timp mai îndelungat, decât se crede, la cârma afacerilor publice.

Caton.

Din parlamentul maghar.

— Ședința din 7 Decembrie. —

În ședința de azi s'a pus la ordinea zilei, s'a discutat și s'a acceptat proiectul de lege despre indemnizare. Guvernul asigură dară pe primele patru luni ale anului viitor și poate să-s'î joace mendrele după plac.

Hegedüs Sándor, raportorul comisiunii financiare, a propus votarea indemnizării, accentuând, că aceasta e o necesitate de stat și nu poate fi privită ca o chestiune de încredere ori neîncredere în guvernul actual. Parlamentul nu votează guvernului indemnizarea, ci Țerii!

Komjáthy Béla declară în numele partidului kossuthist, că nu primește proiectul de lege, indemnizarea nu o votează, chiar din punctul de vedere al încrederii. Unui guvern care stă pe baza înțelegerii din 1867 nu-i votează mijloacele de guvernare. Afară de aceasta apoi nu are încredere în actualul guvern nici pentru alegerile făcute.

Makfalvay Géza exprimă vederile partidului național, care asemenea nu-i votează lui *Bánffy* indemnizarea, — ear' în numele celor șapte ugroniști vorbește *Szalay Károly* și în numele partidului popular *Majar Károly* înșirând ambii fărădelegile actualului guvern în care nu pot avea încredere.

Mai vorbește *Péchy Tamás*, care stă afară de partid, tot în contra proiectului de lege, după-e apoi vorbește ministrul de finace, *Lukács László*, cerend votarea indemnizării.

Imensa majoritate a mamelucilor primește proiectul de lege, atât în general cât și în special, — și indemnizarea, care altă-dată dădea ausă la discuțiuni înfo ate, discuțiuni ce ținneau, cu săptămânile — a fost votată lui *Bánffy* într'o singură ședință.

E bine cresată majoritatea lui *Bánffy*.

Chestiuni bisericești.

— *Adaus la chestiunea: „Cum se administrează diecesa Gherlei și a Orăzii-mari?”* —

Din diecesa Orăzii-mari, August n. (Urmare).

Salarizarea profesorilor.

În călătoria mea la „Stăna-de-vale” am văzut clădirile mărețe „Paveliene”, ce servesc de internate și gimnasiu, ca și cari puține pot fi în patrie, — și așa earăși zic, că clădirile aceste mărețe și scumpe n'au înțeles fără asigurarea temeinică a subsistenței profesorilor gimnasiului, cu un cuvânt fără un fond amărut recerțelor timpului modern. Fondul gimnasiului de 130 mii fl. depus de marele „Vulcan” poate să aducă la an 7—8 mii de flori, dar' un gimnasiu cu 14 profesori diplomați — precum vîd în raportul gimnasiului din anul școl. 1895/96 — și alte îndiginte potfeste cel puțin 20 mii flori la an. Drept, că în prezent toate lipsele inomise se suplinesc prin dărnicia bunului patron, însă după moartea dînsului ce va fi?

Preoții din 60 de parohii mai slabe sînt ajutoarii din caseta proprie a Excelenței Sale domnului Episcop cu câte o sută de flori la an. Nu-i vorbă, ne prinde bine acest ajutor și sîntem cu mulțumită deosebită pentru el, dar' nu duce la scop. Bani se spezează îndată. Oare nu ar fi fost mai bine, ca din aceste 6 mii anuale să se fi cumpărat la câte trei din aceste parohii pămînt de câte 2 mii flori? În 20 de ani toate parochiile ar fi ajuns a fi în rînd în privința materială, chiar și când s'ar depune capitalul acestor 6 mii ce se împarte anual încă ar fi mai bine. De s'ar fi făcut așa nu am avea lipsă de congrua guvernului, ce se accentuează în prezent, și mă tem, că spre a noastră pagubă națională-religionară. Dar' s'au auzit reflexiuni și mă cuget și eu, că oare pentru-ce nu sînt ajutoarii și profesorii dela gimnasiul nostru din Beiuș cu acest subsidiu anual? Că profesorii cei vechi, înainte cu 15 ani și mai mult, nu au fost ajutoarii și nu au fost salariați bine, nu e mirare, pentru-că aceia erau numai teologi absoluți, ear' nu absoluți și de universitate, de filosofie ca cei prezenți, cari sînt provăzuți cu diplomă atât de teologie cât și de profesorie, și ar fi primiti cu brațele deschise și la stat, unde leafa se urcă și la două mii de flori, afară de pensia cea bună. Profesorii cei vechi după un serviciu de cășava ani treceau în parohii bune și gol nu lășau în urma lor. Astăzi însă treacă la parohii numai 3—4, sau abizică, trecînd la stat, numai 4—5, am fi în pericolul cel mai mare cu gimnasiul. Profesorii de azi dedicați fiind studiului, nu pot fi așa migrători, nici în cazul când doară li-s'ar pune în prospect o parohie cu venit dublu, decât cel de profesor. Ei trebuie să fie stabili. Această stabilitate o pofteste chiar ambiția științifică, aceasta o pofteste interesul gimnasiului și deci al diecesei. Un profesor cu diplomă trebuie să fie stabil în cariera sa, spre a-și desvolta specialitatea, metotul spre înaintarea științei în general și în special spre ușorarea tineretului școlar. Ce ar fi, când în 6 ani ar fi toți schimbați. Aceasta altcum nu se poate nici din respect național, căci diecesa nu dispune de atâtea parale, ca să crească atîta candidați de profesori. Căci dacă gimnasiul de Beiuș în scurt timp s'ar provăzute cu profesori censurați, acesta e meritul Excelenței Sale, al dlui Episcop, care a ținut și din al său propriu pe unii teologi absoluți la filosofie. S'au mai ținut până acum cîtiva și din stipendii teologice, ear' în timpul mai nou prin „înalta politică” a dlui „Dr. Lăurán” nu se mai poate, întocmai cum nu se mai pot trimite teologii nostri orădani

în seminarul teologic din Blaj, cu stipendiile teologice, ce se obțin din fondul religionar. Precum vedem, tot ce ar fi național pentru biserica noastră, totul se nimicește prin apucăturile false și sinistre ale adormitului pentru nație „Dr. Lăurán”. (Va urma.)

Dotățiunea preoților.

APEL

cătră on. preoți gr-ort. rom. din diecesa Caransebeșului.

În vederea alegerilor congresuale primim dela un preot din diecesa Caransebeșului un apel mai lung, lansat în cauza dotațiunii preoților. Fiind afacerea urgentă și apelul cam lung, extragem din el esența. Dl Ogherlaci scrie:

Jidovini, 23 Nov. v.

Cu sfîrșitul lui Noemvrie (23) preoțimea întregii dieceșe se va aduna în cele zece centre electorale, pentru a alege deputații din cler pentru congresul național-bisericesc.

După actul alegerii chestiunea dotațiunii preoților se va pune pe tapet în toate cercurile. Să se iee apoi rezoluțiune protocolară. Fiecare colegiu să aleagă din stîlul său 3 bărbați de încredere, cari să dea apoi publicității rezoluțiune adusă de colegiu.

Trebuie însă să accentuez, că ideea ajutorului de stat să se elimineze cu totul dintre noi; căci până se va afla între noi și de aceia, cari înclină cătră ea și după-ce sîntem convinși că nu e altceva decât o undiță, toată afacerea va rămîne fără rezultat.

Sîntem avisați a lucra din răspuțeri, că numai prin noi și din al nostru ne putem ajuta.

Dar' ce ar trebui să fie al nostru? Răspunsul: sesiunile parohiale reduce. Deci propunerea mea ar fi: Clasificarea din nou a parohiilor. Reducerea acestor sesiuni parohiale cari între împregiurările actuale ar trebui reduce. Formarea unui fond central de dotațiune, din venitul sesiunilor reduce. Ajutorarea fondului prin colecte și preliminare de sume aacomodate în comunele bisericești.

Pe lângă toate-că cele propuse de mine, nu cad toate în sfera de activitate a preoțiilor, cred că Ven. sinod eparchial ca competent va rezolva toate cu cea mai mare bunăvoință. Trebuie însă bătut ca să ni-se deschidă. De nu ni-se va deschide, atunci toți pe lucru.

Alexandru Ogherlaci,
paroh gr-ort. rom.

REVISTA PRESEI.

Presa română.

Gazeta Transilvaniei (nr. 260) comunică la primul loc știrile venite din Constantinopol, că M. Sa Sultanul a recunoscut poporului român din Macedonia individualitatea sa națională, și dreptul de a-și face educațiunea în școlile turcești de stat, și de a intra în funcțiuni de stat, și că Românii din Macedonia li-s'a dat Metropolit român, care a și oficiat Joi dimineața pentru prima-ora românește în capela română din Constantinopol.

Dreptatea (nr. 26) se ocupă cu căderea ministerului D. A. Sturdza din România; constatînd, că dl „Mișică” Sturdza a fost păgubitor causei noastre naționale, ca ministru-president, salutînd noal guvern română dela care cere: „să ne învrednicescă după putință de un sprigin moral la aliații țerii lor,

dar' în afacerile noastre interne să ne lase neinfluențati din partea anumitelor cercuri din România, cauza noastră să nu o întrebuinteze drept armă în luptele lor interne”.

Chestiuni școlare.

Reuniunea învățătorilor gr-ort. români din stînga Murășului, diecesa Aradului.

B-Comloș, Octomvrie 1896.

(Urmare).

Dorim să se știe, că nu „Reuniunea acestor învățătoarească a aflat de bine a providea în statute, că ziua ținerii adunării generale a Reuniunii să se notifice și inspectorului regesc de școală” după-cum îi place on. cresp. din nr. 178 al „Dreptății” să susțină și să mistifice adevărul, căci aceea era impus prin rescriptul ministerial dela 27 Martie a. c., ear' Ven. consistor însuși a pus în proiectul său dela 22 Maiu a. c. în § 11, că: „comitetul va notifica la consistor și la inspectorul regesc școlar termenul adunării generale”. Bine înțeles, că de nu se satisfăcea acelei dispozițiuni, aprobarea statutelor devenia ilusorie.

Atât pentru motivul, că Reuniunea nu-mai de silă a primit acest §, acceptat chiar și de Ven. consistor, cât și pentru dorința justă și nevinovată a învățătorimii de a conserva pentru sine conlucarea Reuniunii, își permit on. corespondenții din nr. 178 și 192 ai „Dreptății” a califica acea dorință, de o pornire de a înstrăina Reuniunea de conșiența.

Dacă învățătorimii i-se incumbă datoria de a ține mult în aceste zile grele la confesiunea școlărilor noastre, apoi cu atât mai mult este de așteptat dela organele noastre, cărora li-se impun și mai multe îndatoriri față de învățătorimea noastră, căci eată ce scria „Dreptatea” la 28 Iunie 1895 nr. 143: „O armonie perfectă între învățător și autoritățile noastre școlare este prima condiție ca lupta ce o purtăm sa nu fie zădarnică”.

Între asemenea împregiurări poziția învățătorului devine foarte dificilă cu deosebire atunci, când dînsul nu este destul de menagiat și când năsuințele lui nu sînt din destul apreciate din partea superiorilor sei”.

Pentru ilustrarea acestor tratamente străine a învățătorimii noastre, este suficient a ne provoca la corespondențele din „Tribuna” nr. 198 și „Dreptatea” nr. 230 din a. c.

Aici vezi o învățătorime, care cu o provocare la lege, roagă în umilintă Ven. consistor a nu mai permite reducerea dotațiunii sale, și drept garanță a împlinirii legii, este condamnată a auzi dela superiorul său „duceți-vă, dacă nu vă place”.

Colo vezi, cum aceeași învățătorime luptînd pentru dreptul limbii sale, este intimidată prin amenințări canibalice: „Trebuie să știți că eu nu am teamă de d-voastră, căci dacă vorba e, eu pot să mănînc 100 de dascăli”.

Înima ne sângerează, ear' ochii ne varsă lacrimi, vîzînd, cum cei chemați a conduce soartea bisericii și a școlărilor noastre prin o purtare regretabilă rischează mari interese naționale, jucîndu-se de-a focul în biserică și școală.

Involuntar ne revocăm aici eternele cuvinte ale pastorelei:

„Pe supuși îi desprețuește și nu-i recunoaște de egali cu sine în ordine naturală, socotesc că pe cei-ce i'a întrecut cu ordul i'a întrecut și cu meritele vieții”. D-lor uiti, că-ia aceea mai înaltă direcție de atînci se poartă bine, când cel-ce o posedă domnește

mai mult peste viții, decât peste frați”.

Între asemenea referințe, îndesert au fost toate năsuințele mele de a căștiga pentru domni protopopul dreptul de membri naturali în Reuniune după-cum mi-am formulat eu propunerea și totuși on. corespondenți își permit a identifica persoana mea ca președinte cu conclusele adunării învățătoarești.

Este și o insultă nemeritată la adresa corpului didactic, când i-se contestă în general virtutea de a nu fi dînsul întocmai atât de sincer culturii noastre naționale și a o pute reprezenta cu demnitate în fruntea reuniunilor învățătoarești.

Exemplu ne poate fi Reuniunea suroră din dreapta Murășului, care sub conducerea învățătorilor-președinți, a ajuns să emită premii de 100 fl. pentru cel mai bun manual didactic.

On. cresp. din nr. 192 al „Dreptății” scrie în absolută necunoștință de cauză, cănd susține că proiectul de statut al Ven. consistor avea să fie votat de sinodul eparchial, ceea-ce nu este adevărat, căci s'a trimis adunării generale spre votare.

Provocarea d-sale la §. 145, 146 și 147 ai regulamentului congresual este nu numai fără sens, dar' și ridicolă, căci aceea trachează cu totul alt subiect, neavînd nimic comun cu Reuniunea.

Dacă d-sa studia mai serioș acel regulament putea să afle în alinea 8-a a §-lui 150 următoarea dispozițiune referitor la reuniunile învățătoarești:

„Aflînd de lipsă, consistorul poate exmite un comisar consistorial la adunările generale, care va exercita dreptul de supremă inspecțiune ce compete consistorului”.

Acestei dispozițiuni, cred, că s'a corespuns ad literam.

Notele redacțiunii ale dlui Rotariu, din acel articol, vedesc deplin, că toată campania pornită în contra Reuniunii și a persoanei mele, este isvorită numai din sentimentele de rancună ale dlui Rotariu, care mistifică chiar și adevărul, că eu nu i-am dat cuvînt în adunare.

Mă provoc la prea on. domn comisar consistorial, că eu înca înainte de adunare i-am căutat pe dl Rotariu, care dispăruse după invocarea Duhului sfînt.

Mai tîrziu apoi returnînd în biserică, d-sa — deși nu e și nici că a fost membru al Reuniunii — totuși de cerea cuvînt, cu bucurie i-s'ar fi acordat!

Încât privește observarea, că eu nu am nici idee de dăruire chemării mele ca președinte, mă consolez cu împregiurarea, că eu în mare parte mi-am primit creșterea în viața parlamentară, constituțională și de drept în școala dlui Rotariu.

Că dl Rotariu este interesat și condus de patimă în chestiunea Reuniunii noastre, dovedește și împregiurarea, că pe când statutele celor din dreapta Murășului, cari sînt întocmai din cuvînt în cuvînt ca ale noastre, le publică în toată extensiunea lor, fără nici o observare, pentru noi nu are dl Rotariu decât insulte, la cari om serios și cu pretențiuni de cultură nu se poate dimitte.

În adevăr, cetînd invectivele domnului Rotariu, involuntari ne vine a exclama: „Unde este opinia publică cea sănătoasă, care te-ar îndemna la lucru, când ne învîrtim într'un cerc vițios...”, când cu zierele și revistele noastre cele pătînașe otrăvim sufletul copiilor nostri, însă dorim să avem generațiuni iubitoare de adevăr, de bine, de frumusețe? De unde vor suga această iubire de adevăr și de bine, când noi cei bîtrîni spumegăm de furie și minciună?” („Convorbiri”, 1893).

(Va urma).

Iuliu Vuia,
învățător.

CRONICA

Sibiul, 8 Dec. n. 1896

Tabloul condamnărilor la noi. „Liga Română” publică în ultimul său număr un interesant tablou cronologic despre condamnărilor Românilor dela noi în cei din urmă 2 ani (1895 și 1896). Din acest tablou — care arată: data condamnării, numele și profesia celor condamnați, termenul osîndei și motivul, de multe-ori motive de nimic, pe baza cărora s'au dictat osînde grele — rezultă, că în anul 1895 au fost condamnate 64 persoane, la oală la o osîndă de 4 ani, 9 luni, 18 zile și la o amendă în bani de 2665 fl., ear' în anul 1896 au fost condamnate 128 persoane, la oală la o osîndă de 19 ani, 16 zile și la o amendă în bani de 6355 flori. În total în anii 1895—96 au fost condamnați: 192 persoane la 22 ani, 10 luni, 4 zile, și 9000 fl. (=18 900 lei) amendă în bani. — Privitor la aceste date „Liga Română” observă următoarele: „Statistica, pe care o publicăm astăzi va interesa de sigur pe toți amicii sinceri ai causei naționale. Ori de câte-ori Maghiarii vor căuta să seducă presa străină susținînd cu sfruntare, că Ungaria ar fi un stat modern, în care libertățile publice ar fi asigurate, vom avea această statistică autentică la îndemînă, și ori-și-cine știe vre-o limbă străină și știe purta un condeiu, va pute da presi străine o ilustrație elocuentă a „libertăților” din Ungaria”.

Înalta vizită la București. „Wiener Zeitung”, monitorul oficial al guvernului austriac publică în 9 numeri consecutivi, pe larg și până în cele mai mici detalii, recepția ce s'a făcut Monarhului nostru în România. Autorul, Dr. Zweifl, face adese-ori reflexiuni foarte măgulitoare despre țara și poporul român.

La universitatea din Toulouse se fac în anul acesta cursuri despre istoria Românilor și în special despre situația Românilor de sub stăpînire Maghiarilor. Și la școala de studii superioare „Ecole des hautes études” se face un foarte frecventat curs asupra istoriei române.

Rumanien, ein Land der Zukunft. Ziarul „Vossische Zeitung” din Berlin publică o dare de seamă despre cartea dlui G. Benger, *Rumanien, ein Land der Zukunft* (România, o țară a viitorului). Darea de seamă este foarte elogioasă atît pentru România, cât și pentru scrierea care o tratează.

Hymen. Victoria M. Branice și Virgil Onișu, născuți. Brașov, în 5 Decemvrie n. 1896.

Ni-se scriu din București următoarele: Domineca trecută a avut loc cununăa dlui Dr. Ghiță Pop, profesor în București cu d-șoara Florica Constantinescu. Biserica spațioasă dela Sfîntul George a fost îndesită de un public numeros, care a venit să felicite tinăra păreche. Toată lumea a admirat frumusețea miresei. Actul religios a fost celebrat de arhiepiscopul Nifon, asistat de 7 preoți, ear' răspunsurile liturgice le-a dat corul dela biserică Sf. George.

Facultățile de litere și filosofie în România. Reproducem, ca întregire a noției noastre din nr. 258, următoarele informațiuni exacte, pe cari le dă „Liga Română” privitor la unificarea regulamentului facultăților de litere și filosofie din România. Inovațiunile principale introduse în noul regulament sînt: patru licențe în filosofie și litere, licența în filologia clasică, licența în filologia modernă, licența în filosofie și licența în istorie. La fiecare din aceste patru licențe sînt obiecte principale obligatorii și obiecte secundare neobligatorii. Astfel se dă studenților facultăți, de litere posibilitatea de a se specializa după unul lor plac și de a-și alege studiile lor de predilecție. Se mai introduce doctoratul în filosofie și litere cam în felul cum se dă acest titlu în Germania. Se introduc seminariile universitare, se reglementează chestiunea echivalenței diplomelor străine cu cele din țară, și se iau măsuri pentru asigurarea frecventării cursurilor și severitatea examenelor de licență. Regulamentul este astfel un nou pas spre progres, și este datorit mai ales profesorilor ce i-au făcut studiile lor în Germania.

FOIȚA „TRIBUNEI”.

IDEL.

Cartea Le Grand (1826).

De Heinrich Heine.

Tradusă de M. Aegea.

(Urmare).

VIII.

Dar' ce simțiam, când l-am văzut în realitate, cu ochii mei binecuvîntați pe el, hosiaria împăratul.”

Era chiar în promenada grădini curții din Düsseldorf. Când mîi îmbulzim prin poporul îndesat mă cugetam la faptele și luptele pe cari mi-le bătuse Le Grand pe tobă, înima mea bătuse marșul general — și totuși mă cugetam totodată la ordinațiunea polițienească, că pe lângă o pedeapsă de cinci galbeni nu-i permis să călărești prin promenadă. Și împăratul cu suita sa călăria prin mijlocul ei, arborii se plecau înainte, pe unde trecea,

*) În anii 1811 și 1812.

razele soarelui tremurau sfios și curioase printre frunzele verde și sus pe cerul albastru înalta visibil o stea aurie. Împăratul purta uniformă sa simplă verde și mica pălărie istorică. Călăria pe un cal alb și acesta mergea cu așa mîndrie liniștită, așa de sigur, așa de frumos — dacă aș fi fost atunci prințul de coroană din Prusia, aș fi învidiat acest cal. Negligent, aproape spînzurînd ședea împăratul, o mîna ținea frînele, cealaltă bătea lin grumazul calului. Era o mîna soroasă de marmoră, o mîna puternică, una din acele două mîni, cari au înfrînat zmeul anarhiei cel cu mii de capete ordinînd luptele popoarelor — și bătea din grumazul calului. Și fața avea acea culoare, care o vedem la capetele de marmoră ale Romanilor și Grecilor, trăsuriile încă erau nobile ca la cei antici și pe această față era scris: „Să n'ai alt Dumnezeu afară de mine”. Un suris, care înveșelea și liniștea fiecare inimă, tremura pe buzele lui și totuși se știa, că buzele acestea nu trebuiau decît să fiuere — et la Prusse n'existait plus — aceste buze nu trebuiau decât să fiuere și toată clericeimea își cântase cântecul de lebedă, aceste buze nu trebuiau decât să fiuere, și întreg imperiul roman juca. Și aceste buze surideau, și ochiul încă suri-

dea. Era un ochiu sînin ca cerul, putea ceti în inima omenească, vedea repede și dedată toate lucrurile din lumea, pe când noi ceiațați le vedeam numai pe rînd și într'o umbră colorată. Fruntea nu era așa de sînină, acolo se încaubau spiritele lor luptătoare, și câteodată tresăria această frunte, și aceste erau ideile producătoare, marile idei fulgerătoare, cu cari spiritul împăratului sbura nevăzut peste lumea întreagă — și eu cred, fiecare dintre aceste idei ar fi dat unui scriitor german materie de scris o viață întreagă.

Împăratul călăria liniștit prin promenadă, nici un polițaiu nu i-se opunea, după el, falnic pe cai frumoși și încercați cu aur și scumpeturi călăria suita sa, tobele, trompetele sunau, lângă mine juca pe un picior Aloisius cel nebun și înșira numele generalilor, nu departe de mine sbiera Gumpertz cel beat și poporul întreg striga entusiasm: Trăiască împăratul! Vive l'empereur!

IX.

Împăratul e mort. Pe o insulă pustie în Oceanul-indic zace mormentul său singuratic, și el, căruia lumea îi era prea strîmtă, zace liniștit sub colina mică, peste care „cinci sălcii triste își slobod pîrl verde cu durere,

și un mic rîuleț curge tînguitor, melancolic lângă ea. Nici o inscripțiune nu stă pe peatra sa de morment; dar' Cléo, cu peana imparțială, a scris pe ea vorbe nevăzute, cari vor suna ca coruri de fantome prin seclii viitori.

Britania! ție-ți aparține marea. Dar' marea n'are apă destulă, ca să spele de pe tine rușinea, care ți-a lăsat-o murind marea erou. Nu nemernicul tîu Sir Hudson, *) nu, tu însuși ai fost sbirul sicilian, pe care l-au cumpărat regii conjurați, ca să răsbune la omul poporului în secret ceea-ce poporul a comis odată la unul dintre ai voștri. Și el a fost oaspele tău și s'a fost pus la vatra ta.

Până în seclii seclilor vor cănta și vorbi fiii Franței despre ospitalitatea îngrozitoare a lui Ballerophon, și când vor străbate aceste cântece de lacrimi și batjocură peste canal, obraji tuturor britanilor onești se vor roși. Odată va străbate acest cântec dincolo și nu mai există Britania, poporul superbiei e culcat la pămînt, monumentele din Westminster zac zdrobite, e uitată pulverea regească, pe

*) Sir Hudson Lowe (1769—1844), general englez, dela 1815 guvernator în S. Helena. A scris „Memorial relatînd la captivitatea Napoleon la St. Helena.” (2 vol. Paris 1880).

care o conțineau. Și Sanet-Elena e mormentul sfînt, la care vor peregrina popoarele Orientului și ale Apusului în năi frumoase și împodobite, spre a-și întări inima prin marea amintire a faptelor pămînteanului Messia, care a suferit sub Hudson Lowe, cum e scris în evangeliile lui Las Cases. O'Meara și Antommarchi.

Curios! Cei mai mari inimi ai împăratului au ajuns o soarte îngrozitoare: Londonderry *) și-a tăiat însuși gâtul, Ludovic XVIII. a putrîzit pe tronul său și profesorul Saalfeld încă tot e profesor în Göttingen.

(Va urma).

Aforisme politice.

— Una la zi. —

Când un guvern nu e în stare să guverneze, înceată a mai fi legitim și atunci cel-ce are puterea, are și dreptul să-l răstoarne.

Mommsen.

*) Viscount Henry Robert Stewart Castlereagh, marquis de Londonderry (1779—1822), un bărbat reacționar, care a lucrat mult pentru căderea lui Napoleon și a fost din această cauză mult slăvit în Anglia și Europa.

Pentru tipar responsabil: Iosif Marschall.